

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van decreet tot wijziging van het
Bestuursdecreet van 7 december 2018, wat betreft de
rechtspositie van de regeringscommissarissen
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Met dit voorontwerp van decreet wordt het mandaat van de regeringscommissarissen die aangewezen zijn bij de overheidsinstanties, vermeld in artikel III.48 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, omgevormd tot een tijdelijk, maar onbeperkt hernieuwbaar, mandaat.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD

Beleidsdomein: Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie
Beleidsveld: Ondersteuning Vlaamse Regering

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het voorontwerp werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2023/427 van 18 oktober 2023.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 23 oktober 2023 (zie rubriek budgettaire impact).

2. INHOUD

Voor de regeringscommissarissen die aangewezen zijn bij de extern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse administratie en bij sommige VOI's en instellingen¹ wordt de rechtspositie geregeld in het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

Daarin wordt bepaald dat het mandaat van regeringscommissaris kan beëindigd worden na ontslag (artikel III.55) en van rechtswege beëindigd wordt bij overlijden of als de regeringscommissaris in de loop van zijn mandaat een onverenigbaar ambt of mandaat aanvaardt (artikel III.51, tweede lid).

De ontslagregeling van artikel III.55 is gebaseerd op de noodzakelijkheid van een vertrouwensrelatie tussen de regeringscommissaris en de Vlaamse Regering. Het is immers de opdracht van een regeringscommissaris om de Vlaamse Regering informatie te verstrekken en om, namens de Vlaamse Regering, controle uit te oefenen op de wettelijkheid en het algemeen belang bij de werking van een overheidsinstantie die niet rechtstreeks onder hiërarchisch gezag van de minister staat.

Daarom wordt bepaald dat de Vlaamse Regering het mandaat op elk moment kan beëindigen als die vertrouwensrelatie verbroken wordt.

Maar uit de rechtspraak van de Raad van State blijkt dat, juist omdat er geen wettelijke criteria zijn en de Vlaamse Regering dus over een ruime discretionaire bevoegdheid beschikt bij de beëindiging van het mandaat, telkens de precieze feiten moeten aangegeven worden die ten grondslag liggen aan de vertrouwensbreuk.

Bovendien moet het ontslag van een regeringscommissaris in overeenstemming moeten zijn met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder de hoorplicht, en moet de beslissing gemotiveerd worden, overeenkomstig de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen.

Ontslag kan dus alleen als er sprake is van feiten die een vertrouwensbreuk veroorzaakten.

Het is evenwel de bedoeling dat het mandaat van regeringscommissaris ook ad nutum en zonder dat er sprake is van enige tekortkoming van de regeringscommissaris in kwestie, kan beëindigd worden, bijvoorbeeld bij het aantreden van een nieuwe regering of bij de aanstelling van nieuwe bestuurders.

¹ Zie artikel III.48 van het Bestuursdecreet:

“Deze afdeling is van toepassing op de regeringscommissarissen die aangewezen zijn bij de volgende overheidsinstanties:

1° de publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen;

2° de privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen;

3° de Vlaamse openbare instellingen De Watergroep, de Vlaamse Radio- en Televisieomroep, het Vlaams Fonds voor de Letteren en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek;

4° de instanties die niet vallen onder punt 1° tot en met 3° maar die voldoen aan alle volgende kenmerken:

a) ze maken deel uit van de Vlaamse deelstaatoverheid of zijn in handen van de Vlaamse deelstaatoverheid en vallen onder het exclusief toezicht van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest, in overeenstemming met het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen, vermeld in verordening (EU) nr. 549/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie;

b) ze bezitten rechtspersoonlijkheid;

c) het Vlaamse Gewest, de Vlaamse Gemeenschap, de intern verzelfstandigde agentschappen met rechtspersoonlijkheid, de extern verzelfstandigde agentschappen of hun rechtstreekse of onrechtstreekse dochterondernemingen hebben minimaal de helft van de stemmen in de algemene vergadering.”

Daarom worden met voorliggend ontwerp het mandaat van regeringscommissaris omgevormd tot een tijdelijk, maar onbeperkt hernieuwbaar, mandaat.

TOELICHTING BIJ DE WIJZIGINGSBEPALINGEN

In artikel III.49 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 worden bij artikel 2 van het ontwerp twee nieuwe paragrafen ingevoegd:

Paragraaf 1/1

In het eerste lid wordt bepaald dat het mandaat van regeringscommissaris tijdelijk is, en overeenkomt met de duur van de aanstelling van de bestuurders van de overheidsinstantie in kwestie. Maar ook dat het mandaat onbeperkt verlengbaar is.

Bij publiekrechtelijk vormgegeven EVA's zal de aanstellingstermijn van de regeringscommissaris, net zoals die van de leden van de raad van bestuur, ongeveer overeenstemmen met de ambtstermijn van de Vlaamse Regering, conform artikel III.10 van het Bestuursdecreet: de aanstellingstermijn van 5 jaar vangt in principe aan zes maanden na de beëdiging van de nieuwe Vlaamse Regering.

Bij de andere overheidsinstanties zal de duur en aanvang van het mandaat van de regeringscommissaris dus afhankelijk zijn van de respectieve regelingen voor het mandaat van de bestuurders.

De aanstellingstermijn van de regeringscommissaris vangt aan op het moment dat de bestuurders aangesteld worden door de Vlaamse Regering en dus niet op het moment dat de onafhankelijke bestuurders, in de zin van artikel III.40, aangesteld worden door de raad van bestuur.

Het tweede lid neemt het bestaande eerste lid van paragraaf 2 over. De bepaling wordt verplaatst omwille van de leesbaarheid van de tekst.

Paragraaf 2, eerste lid, wordt opgeheven bij artikel 2, 2°, van het ontwerp

Het derde lid voorziet in een regeling om de continuïteit van het toezicht door de regeringscommissaris te garanderen na het einde van de aanstellingstermijn. Zolang de Vlaamse Regering geen nieuwe regeringscommissarissen heeft aangesteld, blijven de zittende titularissen hun opdracht verder uitoefenen, met volheid van bevoegdheid.

Paragraaf 1/2

Deze paragraaf neemt het bestaande artikel III.55 over. De bepaling wordt verplaatst omwille van de leesbaarheid van de tekst.

Artikel III.55 wordt opgeheven bij artikel 3 van het ontwerp.

Inwerkingtreding

Dit decreet treedt in werking bij het aantreden van de nieuwe Vlaamse Regering na de verkiezingen van 9 juni 2024.

De nieuwe regeling is van toepassing op alle zittende titularissen, en impliceert dat hun mandaat eindigt op de datum dat het mandaat eindigt van de leden van de raad van bestuur van de overheidsinstantie waar ze zijn aangewezen.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing vormt het mandaat van de regeringscommissarissen die aangewezen zijn bij de overheidsinstanties, vermeld in artikel III.48 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, om tot een tijdelijk, maar onbeperkt hernieuwbaar, mandaat. Dit voorstel leidt niet tot meeruitgaven.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 23 oktober 2023.

De Inspectie van Financiën formuleert geen bezwaren en bevestigt dat er geen budgettaire weerslag is, zodat het begrotingsakkoord niet moet ingewonnen worden.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en het personeelsbudget zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemene beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorliggend ontwerp van decreet heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na principiële goedkeuring worden de volgende adviezen ingewonnen:

- het advies van de SERV;
- het advies van de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, wat betreft de rechtspositie van de regeringscommissarissen, en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de minister-president van de Vlaamse Regering te gelasten over het voormelde voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV);
- 3° de minister-president van de Vlaamse Regering te gelasten over het voormelde voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de

gecoördineerde wetten op de Raad van State als de minister-president oordeelt dat het advies, vermeld in punt 2°, geen aanleiding geeft tot aanpassing van de tekst die door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd is.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management,

Jan JAMBON